

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 2021 р. № _____

Київ

**Про схвалення Концепції Державної цільової екологічної програми
«Масштабне заліснення України»**

1. Схвалити Концепцію Державної цільової екологічної програми «Масштабне заліснення України», що додається.

Визначити Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів державним замовником Програми.

2. Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати в установленому порядку у тримісячний строк Кабінетові Міністрів України проект Державної цільової екологічної програми «Масштабне заліснення України».

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

UB

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

№25/1-22/15776-21 від 23.07.2021

КЕП: Абрамовський Р. Р. 23.07.2021 15:16

58E2D9E7F900307B040000001E6B2F00C0608500

СХВАЛЕНО

розпорядженням Кабінету Міністрів України

від «___» _____ 2021 р. № _____

**Концепція
Державної цільової екологічної програми
«Масштабне заліснення України»**

Визначення проблем, на реалізацію яких спрямовується Програма

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцезорозташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

Загальна площа земель лісового фонду України становить 10,4 млн га, в тому числі вкритих лісовою рослинністю - 9,6 млн га.

Фактична лісистість території України становить 15,9 %, що є значно нижче науково обґрунтованого оптимального рівня, який складає 20 % і за якого ліси найкраще впливають на клімат, ґрунти, водні ресурси, протидіють ерозійним процесам. Ліси на території країни розташовані дуже нерівномірно та сконцентровані переважно на Поліссі та в Карпатах.

Санітарний стан лісів України є незадовільним, незважаючи на постійне здійснення санітарно-оздоровчих заходів. Також в окремих регіонах, особливо на Сході та Півдні, фіксуються значні обсяги незаконних рубок, а в 2019 році зафіксоване зростання площ лісів, пошкоджених лісовими пожежами.

Не всі постійні лісокористувачі забезпечені правовстановлюючими документами на право постійного користування лісами та актуальними матеріалами лісовпорядкування, що в умовах земельної реформи створює ризики зменшення площі лісів. Близько 0,8 млн гектарів лісів, у тому числі захисні лісові насадження лінійного типу є ненаданими у постійне користуванням і відповідно не забезпечені належним чином охороною та захистом та перебувають у незадовільному стані.

Відсутня актуальна інформація про стан лісів та їх екологічних та економічних характеристики.

Ведення лісового господарства здійснюється без використання сучасних інформаційних технологій, не в повній мірі враховує збереження біорізноманіття та не є в достатній мірі прозорим та публічним, спостерігається значне відставання науки у сфері лісового господарства від сучасних потреб розвитку лісової галузі.

UB

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

№25/1-22/15776-21 від 23.07.2021

КЕП: Абрамовський Р. Р. 23.07.2021 15:16

58E2D9E7F900307B040000001E6B2F00C0608500

Аналіз причин виникнення проблем та обґрунтування необхідності їх розв'язання програмним методом

Для досягнення оптимального рівня лісистості території країни необхідно додатково створити понад 2 млн. га нових лісів. Водночас створення нових лісів не повинне здійснюватися шляхом заліснення унікальних степових ділянок, лучних ділянок та інших природних екосистем. Тому гостро постають проблеми щодо законодавчого врегулювання питань, пов'язаних з передачею земель під лісорозведення, а також щодо зміни цільового призначення самозаліснених земель сільськогосподарського призначення.

Згідно даних Світового банку відсоток розорювання України складає 56,8 % і є третім в світі, що вимагає вжиття невідкладних заходів з створення нових лісів на орних землях.

Проте в результаті недостатньої державної підтримки в останні роки відбувається суттєве скорочення обсягу створення нових лісів, що збільшує ризик активізації процесів водної та вітрової ерозії земель сільськогосподарського використання.

Також вимагають безвідкладного вирішення питання необхідності підвищення адаптаційної здатності лісових екосистем до зміни клімату, штучно створені ліси потребують посиленого догляду та здійснення заходів у них на засадах екологічно орієнтованого наближеного до природи лісівництва.

Ліси Півдня та Сходу України не відносяться до експлуатаційних, зростають в екстремальних природних умовах, і ведення лісового господарства в цих лісах потребує гарантованої бюджетної підтримки, яка є лише частковою починаючи з 2016 року.

Технічна оснащеність державних лісогосподарських підприємств, спеціалізованих державних лісозахисних підприємств, державної лісовпорядної організації, галузевих наукових інститутів є незадовільною.

Організація лісовпорядних робіт застарілими методами без застосування сучасних інформаційних технологій не дає можливості забезпечити належну якість робіт.

Фактичний рівень фінансування лісогосподарської діяльності не відповідає сучасним викликам, що постали перед лісовим господарством, і не дозволяє ефективно вирішувати проблеми охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства..

Недостатність бюджетного фінансування лісової галузі призвела до різкого скорочення робіт з лісорозведення, захисту лісів від пожеж, шкідників і хвороб, охорони лісів від незаконних рубок, що негативно впливає на збереження природного середовища, стан ґрунтових і водних ресурсів України.

У зв'язку з неможливістю розв'язання зазначених проблем засобами галузевого управління виникла потреба у розробленні Державної цільової екологічної програми «Масштабне заліснення України» (далі – Програма).

Мета Програми

Загальною метою Програми є забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства, збільшення площі лісів, посилення екологічних та соціальних функцій лісів та забезпечення потреб суспільства у лісових ресурсах.

Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Можливі два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант передбачає збереження існуючої ситуації, де заходи з ведення лісового господарства здійснюються переважно коштами постійних лісокористувачів. Перевагою цього варіанту є відсутність необхідності додаткових видатків з загального фонду державного бюджету, недоліком є те, що це призведе до погіршення виконання лісами екологічних функцій, збільшення площі лісів пошкоджених пожежами, зменшення або втрати біологічного різноманіття, відсутності створення нових лісів у великому обсязі, значних втрат і нераціонального використання лісових ресурсів.

Другим, оптимальним варіантом є подальший розвиток лісового господарства на основі комплексного програмного документа у сфері лісового господарства – Програми. Цей варіант вимагає врегулювання механізму фінансування лісового господарства – збільшення видатків із загального фонду Державного бюджету на фінансування суспільно значущих заходів (лісорозведення, відтворення лісів, охорона лісів від пожеж та їх захист від шкідників і хвороб, лісовпорядкування, державний лісовий кадастр та облік лісів, інвентаризація та моніторинг лісів, збереження біологічного різноманіття, розвиток науки у сфері лісового господарства). Перевагою цього варіанту є забезпечення виконання лісами всіх їх суспільно значущих функцій, недоліком є необхідність додаткових видатків з загального фонду Державного бюджету.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

Виконання Програми буде здійснене шляхом:

забезпечення актуальними матеріалами лісовпорядкування всіх державних лісогосподарських підприємств та установ природно-заповідного фонду;

забезпечення правовстановлюючими документами на право постійного користування всіх державних лісогосподарських підприємств та установ природно-заповідного фонду;

збільшення площі земель в постійному користуванні державних лісогосподарських підприємств та установ природно-заповідного фонду з подальшим лісорозведенням на цих землях;

забезпечення державних лісогосподарських підприємств та установ природно-заповідного фонду посадковим матеріалом з закритою кореневою системою;

проведення національної інвентаризації лісів;
 запровадження сучасних методів охорони лісів від шкідників та хвороб;
 забезпечення діяльності державної лісової охорони;
 забезпечення постійних лісокористувачів необхідними ресурсами для виконання в повному обсязі запроектованих протипожежних заходів;
 створення інформаційно-аналітичної системи забезпечення інформації у сфері лісового господарства;
 забезпечення збереження біологічного різноманіття постійними лісокористувачами під час ведення лісового господарства;
 забезпечення функціонування державних спеціалізованих лісозахисних підприємств;
 забезпечення функціонування державної лісовпорядної організації;
 сприяння науковим дослідженням у сфері лісового господарства.
 Реалізацію завдань Програми передбачається впроваджувати протягом 2022–2031 років.

Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності

На основі Концепції передбачається здійснити розробку Програми, виконання якої дасть можливість:

- забезпечити актуалізацію інформації про лісовий фонд України;
- забезпечити актуалізацію інформації про площу земель лісогосподарського призначення;
- збільшити лісистість території України;
- забезпечити проведення національної інвентаризації лісів;
- підвищити екологічну стійкість лісів, забезпечити захист лісів від шкідників та хвороб;
- забезпечити охорону лісів від незаконних рубок державною лісовою охороною;
- зменшити площу лісових пожеж;
- запровадити єдину інформаційно-аналітичну систему забезпечення інформації у сфері лісового господарства;
- забезпечити збереження біологічного різноманіття в лісах;
- покращити технічне оснащення спеціалізованих державних лісозахисних підприємств та державної лісовпорядної організації;
- забезпечити розвиток науки у сфері лісового господарства.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми

Фінансування Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Орієнтовний обсяг коштів, необхідних для виконання Програми у разі її затвердження, становить від 16 млрд гривень у 2022 році до 21,3 млрд — у 2031 році, серед них 80% планується за рахунок власних коштів постійних лісокористувачів (інші джерела фінансування).

Остаточний обсяг коштів, буде визначений у фінансово-економічному обґрунтуванні під час підготовки проекту акту щодо затвердження Програми.
